

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΤΟΥΣ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Κοινωνική επιχειρηματικότητα για τους μετανάστες

Ιανουάριος 2017

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η δημοσίευση αυτή αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις του δημιουργού και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτή.

Βασικές πληροφορίες για επαγγελματίες που εργάζονται με μετανάστες

Ανεπτυγμένο από:

STEP Institute - Institute for work psychology and entrepreneurship (Σλοβενία)

IED - Institute of Entrepreneurship Development (Ελλάδα)

GO Bufalini - Opera Pia Officina Operaia G.O. Bufalini (Ιταλία)

Burgos Acoge (Ισπανία)

Το παρόν έργο υπόκειται σε διεθνή άδεια χρήσης Creative Commons Attribution 4.0

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η δημοσίευση αυτή αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις του δημιουργού και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτή.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο σύντομος αυτός οδηγός αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου SENTIM, Social Entrepreneurship for Immigrants, ένα έργο Erasmus + με στόχο τη δημιουργία σχετικής και χρήσιμης μεθοδολογίας για την παροχή υποστήριξης σε μετανάστες που αποφασίζουν να ξεκινήσουν την επιχειρηματική τους πορεία σε μια νέα χώρα. Η παροχή επιχειρηματικής κατάρτισης είναι το βασικό εργαλείο όταν ένα άτομο αποφασίζει να ξεκινήσει την επιχειρηματική του σταδιοδρομία, αλλά από την άλλη πλευρά, η παροχή υποστήριξης σε άτομα μεταναστών κατά τη διάρκεια των προσπαθειών τους είναι επίσης ζωτικής σημασίας.

Πριν από την υλοποίηση των εκπαιδεύσεων για την ανάπτυξη ή τη βελτίωση των επιχειρηματικών δεξιοτήτων, οι εκπαιδευτές πρέπει να παρέχουν βασικές πληροφορίες στους συμμετέχοντες. Με βάση τη βιβλιογραφία, τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με τους μετανάστες και τις πρακτικές εμπειρίες που μάθαμε, τα άτομα που θέλουν να ξεκινήσουν μια επιχείρηση σε μια νέα χώρα χρειάζονται τουλάχιστον γενικές πληροφορίες σχετικά με τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες που σχετίζονται με τη χώρα στην οποία προέρχονται και βασικές πληροφορίες σχετικά με το νομικό πλαίσιο, ιδρύματα και οργανισμούς που μπορούν να παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη στους μετανάστες.

Στόχος μας είναι να διαθέσουμε όλα τα εργαλεία που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του έργου SENTIM σε άτομα και οργανισμούς που συνεργάζονται και παρέχουν υποστήριξη σε μετανάστες που παρουσιάζουν ενδιαφέρον και δυνατότητα να δραστηριοποιηθούν στην επιχειρηματικότητα ή να ξεκινήσουν τη δική τους επαγγελματική σταδιοδρομία σε μια νέα χώρα.

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η δημοσίευση αυτή αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις του δημιουργού και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτή.

Βασικές πληροφορίες

Πληροφορίες σχετικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κουλτούρας

Η πολιτισμική ποικιλομορφία μπορεί να ενθαρρύνει και να επηρεάσει θετικά την επιχειρηματικότητα, η μετανάστευση καθιστά τις περιφέρειες και τις χώρες πιο ποικίλες και οι μετανάστες δημιουργούν τις προϋποθέσεις για ένα πιο δυναμικό επιχειρηματικό περιβάλλον, καθώς συνήθως φέρνουν νέες ιδέες και προοπτικές. Η ποικιλομορφία διαμορφώνει την οικονομία της γνώσης με την επέκταση της βάσης γνώσεων και τη βελτίωση της ικανότητας αναγνώρισης, αφομοίωσης και χρήσης αυτής της νέας γνώσης. Το οικονομικό δυναμικό μιας ποικίλης περιοχής μπορεί να ενισχυθεί και από (διεθνή) δίκτυα που δημιουργούνται μέσω της κινητικότητας των μεταναστών, της συμπληρωματικότητας των δεξιοτήτων μεταξύ των αυτοχθόνων και των μεταναστών εργαζομένων και μιας διαφορετικής τάσης για ανάληψη κινδύνων μεταξύ των μεταναστών. (Chakraborty, Yehoue, & Thomp, 2015).

Αρκετοί συγγραφείς συζήτησαν και τόνισαν τη σημασία του πολιτισμού και των πτυχών του σχετικά με την επιχειρηματικότητα και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Ο εθνικός πολιτισμός μπορεί να υποστηρίξει ή να εμποδίσει την επιχειρηματική συμπεριφορά σε ατομικό επίπεδο (Hayton, George, & Zahra, 2002 Zhao, Rauch, & Frese, 2012). Έτσι, ο πολιτισμός δείχνει το βαθμό στον οποίο μια κοινωνία θεωρεί επιθυμητή την επιχειρηματικότητα και την αναζήτηση επιχειρηματικών ευκαιριών. Μια κουλτούρα που υποστηρίζει και ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα παράγει περισσότερους ανθρώπους με επιχειρηματικό δυναμικό αλλά και περισσότερη επιχειρηματική δραστηριότητα.

Οι πολιτιστικοί παράγοντες που συχνά σχετίζονται με τις δραστηριότητες της επιχειρηματικότητας περιλαμβάνουν τον ατομικισμό, την απόσταση εξουσίας και την αποφυγή αβεβαιότητας (Hayton et al., 2002). Το έργο του Shane (1995) δείχνει ότι η στρατηγική για την καινοτομία πρέπει επίσης να είναι πολιτιστικά κατάλληλη: μολονότι είναι δυνατόν να αναπτυχθεί η καινοτομία σε κάθε πολιτισμό, πρέπει να αντιμετωπιστούν διαφορετικά εμπόδια σε διαφορετικούς πολιτισμούς (Van der Vegt, Van de Vilert & Huang, 2005 στο Zhao, Rauch & Frese, 2012). Εάν δεν υπάρχουν πολλές εναλλακτικές λύσεις και εάν η θεσμική υποστήριξη δεν είναι καλά αναπτυγμένη (π.χ. αυτό είναι συχνά χαρακτηριστικό στις χώρες με χαμηλό και μεσαίο ΑΕΠ), οι επιχειρηματίες πρέπει να βασίζονται πολύ περισσότερο στα συστήματα πολιτιστικής στήριξης. Οι παραδοσιακές κοινωνίες συνήθως παρέχουν περισσότερη βοήθεια και υποστήριξη (οικογένεια ή φίλοι) σε επιχειρηματίες. Επιπλέον, στις παραδοσιακές κοινωνίες η επιχειρηματικότητα μπορεί να είναι μια διαφυγή από τα τυπικά, παραδοσιακά μονοπάτια της σταδιοδρομίας.

Ακριβώς όπως οι πολιτιστικές αξίες έτσι και οι πολιτιστικές πρακτικές (ένα σύνολο πώς γίνονται τα πράγματα) είναι πολύ σημαντικές για τους επιχειρηματίες που σχεδιάζουν και εκτελούν διαφορετικές δραστηριότητες. Οι πολιτισμικές πρακτικές επηρεάζουν τον τύπο της επιχειρηματικής δραστηριότητας και έτσι έχει σημασία το πώς οι επιχειρηματίες μπορούν και θα κάνουν τα πράγματα σε μια συγκεκριμένη κουλτούρα και περιβάλλον (Zhao, Rauch, & Frese, 2012).

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η δημοσίευση αυτή αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις του δημιουργού και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτή.

Υπάρχουν επίσης διαφορές όσον αφορά την υποστήριξη και την ενθάρρυνση των γυναικών επιχειρηματιών. Ορισμένοι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι οι γυναίκες μπορούν να είναι καλύτερα τοποθετημένες για να μετατρέψουν τις θετικές πλευρές της πολιτιστικής ετερογένειας ή ενός πιο διαφοροποιημένου κοινωνικού δικτύου προς όφελός τους. (Nikolova & Simroth, 2013).

Οι εκπαιδευτές μπορούν να δώσουν πληροφορίες σχετικά με το εάν ο πολιτισμός τους προτιμά πιο επιθετικούς, ανταγωνιστικούς επιχειρηματίες ή πιο επιφυλακτικούς και προσεκτικούς. Η ανταλλαγή επιχειρηματικών ιδεών μπορεί επίσης να ενθαρρυνθεί σε ορισμένες χώρες, ενώ σε άλλα άτομα προτιμούν να τα κρατήσουν από άλλους μέχρι να ξεκινήσουν την επιχειρηματική τους ιδέα στο κοινό. Σε μια κοινωνία που βασίζεται στον έντονο ανταγωνισμό είναι πιο επιθυμητό και απαραίτητο να αυξηθεί η προβολή και η αναγνώριση του ατόμου: εάν κάποιος θέλει να είναι επιτυχής, δεν είναι χρήσιμο να κρύβεται ο ίδιος ή η ιδέα του. Επίσης, η αντίληψη της αποτυχίας και της πτώχευσης μπορεί επίσης να επηρεάσει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες: η κοινωνία μπορεί να αντιληφθεί την αποτυχία ως μάθημα και ευκαιρία να μάθει και να προχωρήσει ή κάτι που καταστρέφει την εικόνα και την αξιοπιστία του επιχειρηματία. (Valtonen, 2007).

Για να ανακεφαλαιώσουμε, είναι σημαντικό οι εκπαιδευτές να παρέχουν γενικές πληροφορίες σχετικά με τον πολιτισμό, τις αξίες και την επιχειρηματική εθιμοτυπία στη χώρα ή την περιοχή τους. Οι πρακτικές που είναι επιτυχείς σε έναν πολιτισμό μπορεί να είναι δυσλειτουργικές ή αναποτελεσματικές σε άλλους πολιτισμούς και είναι σημαντικό οι μετανάστες να γνωρίζουν τις διαφορές και τους προτιμώμενους τρόπους να κάνουν την επιχειρηματικότητα σε μια νέα χώρα.

Μερικά από τα θέματα που οι εκπαιδευτές μπορούν να συζητήσουν με άτομα που θέλουν να ξεκινήσουν μια επιχείρηση σε ένα νέο περιβάλλον:

- αξίες, κανόνες, πρακτικές στον πολιτισμό τους,
- επιχειρηματική εθιμοτυπία (τι σημαίνει επιχειρηματίας σε μια νέα χώρα, πώς προσεγγίζετε επιχειρηματίες, πελάτες και πιθανούς συνεργάτες, τι λειτουργεί καλύτερα κλπ.),
- καινοτομία και δημιουργικότητα,
- ατομικισμός έναντι κολεκτιβισμού και συνεργασίας,
- σημασία της επιμονής, αναπήδηση από αποτυχίες, αποτυχίες,
- πίστη στις δικές του ικανότητες, αυτοπεποίθηση, σεμνότητα,
- ανάληψη κινδύνων, ανταγωνιστικότητα
- η σημασία της δικτύωσης, η δικτύωση σε ένα νέο περιβάλλον,
- πώς να ταιριάζει η επιχειρηματική ιδέα / ιδέα ενός ατόμου σε ένα τοπικό περιβάλλον και σε ανθρώπους (που οι ντόπιοι προτιμούν, αντιπαθούν) ·
- Ποιες είναι οι προοπτικές, οι προκαταλήψεις, τα στερεότυπα που έχουν οι ντόπιοι για τους μετανάστες από διαφορετικές χώρες,
- πώς να προωθήσουμε την ενσωμάτωση, την διαπολιτισμικότητα, την ανοχή και την επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων.

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η δημοσίευση αυτή αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις του δημιουργού και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτή.

Βασικές οδηγίες και πληροφορίες διαχείρισης

Οι συνεντεύξεις με τους μετανάστες έχουν δείξει ότι χρειάζονται κάποιες βασικές οδηγίες για να προσεγγίσουν τη νέα πόλη ή χώρα και επίσης βασικές πληροφορίες σχετικά με το νομικό (επιχειρηματικό) πλαίσιο στη χώρα και τις διάφορες υπηρεσίες. Είναι επίσης σημαντικό να μοιραστείτε τις πληροφορίες σχετικά με τους οργανισμούς που παρέχουν βοήθεια σε επιχειρηματίες και μετανάστες. Για το λόγο αυτό είναι πολύ σημαντικό οι εκπαιδευτές να είναι έτοιμοι να παράσχουν πληροφορίες ή να ενημερώσουν τους συμμετέχοντες τους ποιος ή ποια οργανώσεις και ιδρύματα μπορούν να παρέχουν τις ακόλουθες πληροφορίες:

- νομοθεσία, γραφειοκρατία, διοίκηση και επίσημες διαδικασίες, κανόνες, πρότυπα (πώς να δημιουργηθεί η επιχείρηση, ποια νομική οντότητα επιχείρησης πρέπει να δημιουργήσει, ποια έγγραφα πρέπει να ληφθούν υπόψη, πώς να απασχολούν άτομα, πώς λειτουργεί το σύστημα κ.λπ.)
- πρακτικές ρυθμίσεις: πώς να φτάσετε στην πόλη / χώρα, πού και πώς να βρείτε μια καλή τοποθεσία για την επιχείρησή σας, πώς να βρείτε καλούς προμηθευτές, τιμές εξοπλισμού, διαθέσιμες υπηρεσίες (π.χ. λογιστές, δικηγόρους, πάροχοι τηλεπικοινωνιών, ...)
- οικονομικές και χρηματοδοτικές επιλογές, πού και ποιους πόρους ή επενδυτές να αναζητήσουν,
- τα χαρακτηριστικά της επιχειρηματικής πολιτικής και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος
- διαθέσιμη επιχειρηματική στήριξη (χώροι συνεργασίας, εκκολαπτήρια, κόμβοι, εξωσχολικές δραστηριότητες στις σχολές ...)
- πώς και πού μπορούν να βρεθούν πιθανοί εταίροι, ευκαιρίες δικτύωσης,
- διαθέσιμα μαθήματα, κατάρτιση, προσόντα (π.χ. μαθήματα γλωσσών, επιχειρηματικά μαθήματα, εργαστήρια μαλακών δεξιοτήτων, πολιτιστικά εργαστήρια ...),
- Πώς να φροντίσετε την τεκμηρίωση που χρειάζεστε για να ζήσετε σε μια νέα χώρα (καθεστώς κατοικίας, άδεια εργασίας, φορολογική τεκμηρίωση, άδειες για την οικογένεια να ενταχθεί σε μια νέα χώρα, προσχολική σχολή / σχολεία για τα παιδιά ...)
- κατάλογος σημαντικών φορέων στους οποίους πρέπει να φροντίσετε τα βασικά έγγραφα (επιθεωρήσεις, υπηρεσίες, γραφεία απασχόλησης, φορολογικές υπηρεσίες, τράπεζες κ.λπ.).

Χρηματοδότηση νέας επιχείρησης

Κάθε νέα εταιρεία, ανάλογα με τη φάση ανάπτυξης (φάση ιδεών, φάση πρωτοτύπου, φάση ανάπτυξης), το αναπτυξιακό τους δυναμικό (περιφερειακό ή παγκόσμιο) και το είδος της βιομηχανίας, έχει στη διάθεσή της διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης.

1. Χρηματοδοτήσεις (Το ποσό των επιχορηγήσεων και του ποσοστού συγχρηματοδότησης ποικίλλει από την πρόσκληση σε πρόσκληση)

- Κυβερνητικές επιχορηγήσεις και κίνητρα για νεοσύστατες επιχειρήσεις (μέσω μεμονωμένων υπουργείων)
- Επιχορηγήσεις από διάφορα εθνικά ταμεία (το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ταμείο Επιχειρηματικότητας)
- Δημοτικές επιχορηγήσεις
- Άλλες χρηματοδοτήσεις που παρέχονται από ΜΚΟ και άλλες οργανώσεις

2. Χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια

- Ίδια κεφάλαια (χρήματα), ιδιωτικές αποταμιεύσεις και η λεγόμενη χρηματοδότηση 3F: οικογένεια, ανόητοι και φίλοι
- Διάφοροι επιχειρηματικοί επιταχυντές, τεχνολογικά πάρκα και εκκολαπτήρια: μέσω αυτών των ιδρυμάτων νέοι επιχειρηματίες μπορούν να κερδίσουν χρηματικά έπαθλα, διάφορα δάνεια με ευνοϊκούς όρους, έμπειρους συμβούλους εκκίνησης, γραφείο συνεργασίας, εξαιρετικά εκπαιδευτικά προγράμματα και διοικητική βοήθεια.
- Επιταχυντές που ανήκουν σε μεγαλύτερες & πεπειραμένες εταιρείες: χρηματοδότηση των αρχικών σταδίων ανάπτυξης και από μετατρέψιμα δάνεια που επιστρέφουν σε μερίδια συμμετοχής (ορισμένο ποσοστό)
- Διεθνείς επιταχυντές και διεθνή προγράμματα στον τομέα της επιχειρηματικότητας

3. Άλλες εναλλακτικές

- Business Angels: έμπειρα άτομα που μέσω της γνώσης, της εμπειρίας τους, των δικτυακών συνδέσεων και του κεφαλαίου εισέρχονται στη δομή ιδιοκτησίας και βοηθούν στην ανάπτυξη και υποστήριξη της ταχείας ανάπτυξης της εταιρείας
- Ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων
- Πλατφόρμες crowdfunding (όπως Kickstarter ή παρόμοια): πώληση μελλοντικών προϊόντων / υπηρεσιών μέσω της εκστρατείας στο Διαδίκτυο

4. Δανειακά κεφάλαια

- Διάφορα είδη δανείων: δάνεια από τράπεζες ή άλλους οργανισμούς

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η δημοσίευση αυτή αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις του δημιουργού και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτή.

Η σημασία της καθοδήγησης και της δικτύωσης

Η δικτύωση έχει μεγάλη σημασία στον επιχειρηματικό κόσμο, ειδικά εάν το άτομο είναι στην αρχή της επιχειρηματικής πορείας. Η δικτύωση είναι χρήσιμη για την απόκτηση νέων πελατών, επιχειρηματικών εταίρων, επενδυτών ή συμβούλων που μπορούν να βοηθήσουν στην οικοδόμηση της επιχειρηματικής σταδιοδρομίας του ατόμου. Συνιστάται ιδιαίτερα στους εκπαιδευτές που εργάζονται με μετανάστες να συμπεριλαμβάνουν το θέμα της δικτύωσης στην κατάρτιση και να τονίζουν τη σημασία του (ειδικά εάν η επιχειρηματικότητα δεν είναι κύριος τομέας εργασίας / ειδίκευσης του εκπαιδευτή). Επιπλέον, είναι ακόμη καλύτερο να δημιουργηθούν πραγματικές ευκαιρίες δικτύωσης, όπου οι μετανάστες μπορούν να συναντηθούν με εμπειρογνώμονες στον τομέα της επιχειρηματικότητας.

Παρακάτω είναι λίγες ιδέες για να καταστεί η κατάρτιση στην επιχειρηματικότητα πιο πρακτική, ενδιαφέρουσα και συνδεδεμένη με τον πραγματικό κόσμο των επιχειρήσεων:

- **προσκαλέστε επιχειρηματίες** για να παρουσιάσουν τις ιστορίες τους, να παρακινήσουν τους συμμετέχοντες και να παράσχουν πρακτικές πληροφορίες (μπορείτε είτε να προσκαλέσετε περισσότερο ή λιγότερο έμπειρο, νεώτερο ή συνταξιούχο, επιτυχημένο ή ανεπιτυχές κλπ. - μια ποικιλία επισκεπτών θα τονίσει την ποικιλομορφία του επιχειρηματικού κόσμου) .
- **προσκαλέστε εμπειρογνώμονες σε διάφορους τομείς** (π.χ. όταν εργάζεστε σε ένα συγκεκριμένο τμήμα του επιχειρηματικού μοντέλου, μπορείτε να προσκαλέσετε εμπειρογνώμονες που μπορούν να εξηγήσουν καλύτερα το θέμα και να παρουσιάσουν πρακτικά παραδείγματα) .
- **προσκαλέστε τους επιχειρηματίες ως μέντορες για τους μετανάστες** (η καθοδήγηση μπορεί να οργανωθεί με διάφορους τρόπους: ένας μέντορας για έναν μετανάστη, ένας μέντορας για περισσότερους μετανάστες, τακτικές / περιστασιακές συνεδριάσεις συμβούλων και μεταναστών κ.λπ.) .
- **παρουσιάστε παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών** και διαφορετικών πρακτικών περιπτώσεων που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα
- **παρουσιάστε επίσης λιγότερο επιτυχημένες ιστορίες**, παραδείγματα, υποθέσεις και να δημιουργήσουν ευκαιρίες μάθησης για τους συμμετέχοντες (και να τους διδάξουν ότι τα λάθη είναι ακόμη ευπρόσδεκτα στην επιχειρηματικότητα).

Πηγές

Chakraborty, S., Yehoue, E. B., & Thomp, J. (2015). *Prosperity of Nations: Does culture matter for entrepreneurship?* Prevezeto 13. 12 2016 iz The World Bank: <https://www.weforum.org/agenda/2015/06/does-culture-matter-for-entrepreneurship/>

Nikolova, E., & Simroth, D. (2013). Does cultural diversity help or hinder entrepreneurs? Evidence from eastern Europe and central Asia (Working Paper No. 158).

Valtonen, H. (2007). Does Culture Matter? Entrepreneurial Attitudes in the Autobiographies of Twentieth-Century Business Leaders in Finland and the United States. *Business and Economic History On-line*, 5.

Zhao, X., Rauch, A., & Frese, M. (2012). Cross-country Differences in Entrepreneurial Activity: The Role of National Cultural Practice and Economic Wealth. *Frontiers of Business Research in China*, 6(4).

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η δημοσίευση αυτή αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις του δημιουργού και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτή.